

SLOVENSKI NAROD

Plaša vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrt D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklicil beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upraviteljsko: Knafljeva ulica št. 3, pritličje. — Telefon št. 304.

Vrednitišvo: Knafljeva ulica št. 3, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poslanična plačana v gotovini.

Fance Prešeren

(1800—1925.)

Komaj stopenindvajset let je minilo od dne, ko se je dne 3. decembra 1800 rodil France Prešeren, ustanovitelj slovenskega literarnega jezika, stebel vse duševne izvirnosti Slovencev zadnjih sto let, največji buditelj k svobodi, tvornosti in samostojnosti slovenskega rodu. On je v bistvu sploh ustvaril Slovenca, ker je raztegnil moč slovenske govornice na vse geografske Slovenije. S svojimi duševnimi zakladi je obvladal Primorje, Stajerce, Kranjce in Prekmurce ter jih pritegnil k skupnemu duhovnemu življenju. Zvaril je duhovno enoto Slovencev, da so mogli na takem temelju sedeti veličastno zgradbo slovenske književnosti, se zavzemati za vse atribute nacionalne samostojnosti ter preiti končno k visokim ciljem državne samostojnosti, k edino možni, geografsko, gospodarsko in kulturno edino upravičeni realizaciji te državne samostojnosti, to je k Jugoslaviji.

Prirodno je, da ne gledamo radi tega Prešerna samo kot književnika, samo kot pesnika klasičnih pesnitev, nego da je kot klasik prevzel še višjo nalogo, da se je zagledal v usodo svojega rodu in ga klical k najvišjim nacionalnim ciljem, to je k ustvarjanju vrednot, k nacionalnemu življenju in k duhovnemu izživetju. Ta njegov klic je obrodil tisočev sadov. Ustvaril je Slovence kot Slovence, kot borbeni narod, ki je proti tučju branil tradicije, svoj jezik, svoje kulturno poslanstvo, svoje notranje ustvarjalne sile in v tem boju tudi vztrajal do končne zmage in svobode vseh teh principov notranje delavnosti, to je do ujedinenja s Srbi in Hrvači v samostojno jugoslovensko državo.

Brez Prešerna bi ne bilo Slovencev in bi seveda tudi ne bilo tistega, kar so ti Slovenci pred vojno, med vojno in po svetovni vojni po svoji odločni večini hoteli na državnoopravni polju, na polju samostojne državnosti in državne svobode, to je današnje Jugoslavije.

Za časa Prešerna ni bilo državnih vprašanj. Državna pripadnost Slovencev še ni bila v debati. Klicati je bilo treba najprej k nacionalni samozavedi večine oratarsko slovensko rajo, jo navdušiti za lasten jezik, za književnost, za duhovne vrednote, za nacionalno izživetje, za samostojnost. To vprašanje je rešil Prešeren pravilno, upošteval je takratne činičnice, takratno območje slovenske govornice, delokrog svojih pesmi in svojega duha. Če so drugi hoteli drugače, je spor razumeti čisto zgodovinsko in relativno, iz tedanjih političnih in mednarodnih razmer! Prešeren je govoril v tem oziru le sodobnikom in reševal vprašanje jezika samo za tedanji čas. V bodočnost se ni vtičal, ni reševal problemov, ki jih je poznalele zgodovine nastavila potomcem. Prepričani smo, da Prešerna ne bi bilo med tistimi, ki zlorabljajo danes njegovo ime in njegovo klasično pesniško delo. Za svoj čas je bil in je postal slovenski politik in slovenski klasik, danes je slovenski, je naš klasik.

Res je, priznati moramo na svojo sramoto, da Prešerna kot klasika ne upoštevamo več tako, kakor bi morali. Odnosno ne poglobljamo se več v njegove nesmrtnosti poezije z enakim oduševljenjem, kakor smo delali pred desetletji. Tudi v naših solah se zdi, da ni več tistega poudarka na Prešernovih poezijah, kakor zasluži ta klasični vzgojitelj naplemenitejših človeške erotike in lirike. To je smrten greh nad tem največjim vzgojnim sredstvom naše omladine, to je pomanjkanje zadostne priprave naših vzgojiteljev. Ne priznavamo pa, da bi to bilo vprašanje novega položaja Slovencev v samostojni jugoslovnski državi. Če se danes Prešeren preveč zanemari, če se zapostavlja njegove nesmrtnosti poezije doma, kakor v šoli, gre tudi deloma na rovaš tistih, ki imajo Prešerna le v uših in ki vlačijo njegovo ime na politične govornice, mesto da propovedujejo živo ljubezen do največjega zaklada, ki nam ga je ostavil Prešeren, to je do njegovih poezij.

Slovenski jezik je bil in ostane v območju sil, ki določujejo njegov razvoj in ki bodo tudi v bodoče izven človeške oblasti. Jezik je eno, politika je drugo. Proti prirodi, proti socialnemu in zgodovinskemu razvoju ni protesta, ni priziva, ni ukovora. Zato je čisto delasirano postopanje gotovih krogov, ki vlačijo Prešerna v vprašanje o bodočem razvoju slovenskega jezika. Prešeren ni pisal svojih poezij zato, da se bodo njegovi potomci pripravili o vprašanju razvoja slovenskega jezika. Dajal nam je neizmerno šop svojih srč-

Odgoditev narodne skupščine

Stepan Radić in «Brodarski sindikat». — «Balkan» za Radića. — Afera Thurn - Taxis

— Beograd, 3. decembra. (Izv.) Po dolgi in precej burni parlamentarni sejah povodom razprave o proračunskih dvajstih, je nastopila v političnem življenju gotova utrujenost, ki je tudi glavno oboležje včerajšnjega in današnjega dne v Narodni skupščini. Nekoliko živahnije zanimanje je zavladalo v opozicijskih krogih radi nastopa Stepana Radića ob priliki nedavne razprave o brogarskem sindikatu v ministrskem svetu. Opozicija je temu incidentu pripisovala precej važnosti, zlasti pa se naglašala nerazpoloženje, ki se je pojavilo v krogih radikalne stranke napram Radiću in ki se bolj otežuje položaj vlade. Vlada krogi sicer ne smatrajo stvari za preveč tragične, vendar pa naglašajo del članov radikalne stranke, da bi bilo v sedanjem političnem položaju potrebno, ako bi se pred sejmami ministrskega sveta obe vladni stranki sporazumeli o vseh vprašanjih, ki imajo priti na dnevni red. S tem bi se vsaj preprečilo, da bi se incidenti v

vladnih krogih ne mogli izkoristi v javnosti kot senzacije. Zanimivo pa je tudi, da mnogi radikali odobravajo Radićev nastop v vprašanju brogarskega sindikata. «Balkan», ki se je že prej zavzemal za ministrskega Ante Radejevića, piše sedaj da se je Radić pokazal s svojim nastopom v ministrskem svetu kot največji državorec in da bo pridobil simpatije vse naše države, ako bo delal v tej smeri. Precejšnje zanimanje je zavladalo tudi za poročilo preiskovalne komisije v aferi Thurn-Taxis proti bivšemu ministru pravde dr. Edi Lukinčiču. Preiskovalna komisija ima namreč predložiti svoj predlog dva dneva po dovršenem delu. Za izvršitev predloga je potrebno še najmanj teden dni, radi česar se je pokazala potreba, da se vrši vsaj še ena seja Narodne skupščine. Vlada je na včerajšnji svoji seji sklenila, da se ima narodna skupščina danes odgoditi do prihodnjega četrtka.

Boj za madžarski prestol

— Budimpešta, 2. decembra. V inozemstvu razširjene vesti, da namerava stranka nadvojvode Albrehta izvršiti prevrat, so se izkazale kot neresnične, vsekakor pa se morejo smatrati kot znak postritve boja za madžarski prestol. Legitimisti, ki stoje na strani Zitega sina Otona, se imajo boriti s primeroma močno stranko, ki hoče proglasiti nadvojvoda Albrehta za madžarskega kralja, med tem ko tretja manjša stranka proglasa kot kandidata za madžarski prestol sina nadvojvode Jožeta, ki se je pred kratkim poročil s hčerjo bivšega saškega kralja. Kot najresnejšo trenutno smatrajo vsekakor kandidaturu nadvojvode Albrehta. Stranka malih poljedelcev, ki igra važno politično vlogo v državi, se nagiba k nadvojvodi Albrehtu, kar je razvidno tudi iz njene nedavne izjave, v kateri se izreka za veljavnost detronizacijskega zakona. Glavne opore kandidature nadvojvode Albrehta pa so nacionalistični antilegitimisti, ki se izrekajo za svobodno volitev kralja. V okolici nadvojvode Albrehta zatrujejo, da ni išla inicijativa za njegovo kandidaturu od njega, pač pa so ga pridobili za svojo idejo voditelji gibanja za svobodno volitev kralja, ker predstavljajo mladi nadvojvoda zaradi svojih obsežnih gmočnih sredstev že znatno moč v sedanjih Madžarski. Nadvojvoda Albrehta podpira zelo spretno njegova mati nadvojvodinja Izabela, ki se smatra kot prava voditeljica

aktivne politike Habsburžanov. To je tudi vzrok, da nadvojvoda Albreht doslej še ni točno označil svojega stališča napram nadvojvodi Otonu. V okolici nadvojvode Albrehta računajo, da bodo tuje vlasti soglasno odklonile madžarski legitimizem in s tem tudi Otona, kar bi bil povod za upravičenost nastopa nadvojvode Albrehta. — Enako stališče zavzema tudi drugi kandidat Jožef Fran. sin nadvojvode Jožeta, ki je bil sivečasno že določen za madžarskega palatina, a ga je Antanta odklonila. Nadvojvoda Jožef sam bržkone ne računa več na prestol, zato pa potiska svojega sina Jožeta Frana na prvo mesto. Legitimisti pod vodstvom grofa Albrehta Apponyja in grofa Andrássyja skušajo na vse načine urediti stališče Otonova. Baje se nameravajo združiti vsi legitimisti v enoten blok v srhu skupnega nastopa proti ostalim kandidatom na madžarski prestol. Da bi se spor med Habsburžani prestola mirno poravnal, ni pričakovati, ker se je nadvojvoda Albreht že preveč eksponiral. Zanimiva je v tem sporu za kraljevi prestol vloga državnega upravnika Horthyja, v katerem vidijo legitimisti ogroženega nasprotnika habsburške misli. Spor za madžarsko prestolonasledstvo utrjuje seveda stališče Horthyja tudi v mednarodnem oziru, zato pa se od njegove strani ničesar ne ukrene, kar bi moglo likvidirati spor za madžarski prestol.

Fašistowska nestrpnost

Profesor Salvemini suspendiran, ker ni priznaval italijanskega značaja Dalmacije.

— Rim, 3. decembra. (Izv.) Na včerajšnji popoldanski seji zbornice je bilo v razpravi interpelacija posl. Madayja, ki poziva vlado, naj pomaga prebivalstvu v lužni Italiji, ki je bilo težko prizadeto vsled zadnje povodnji. V imenu vlade je odgovoril podtajnik v notranjem ministrstvu Terazzi, da je vlada ukrenila vse potrebno za pomoč oškodovanemu prebivalstvu. Za tem je govoril fašistovski posl. Zimolo o odluku prosvetnega ministra Gentilija, s katerim je bil odstavljen od službe znani italijanski sociolog profesor Salvemini. Zimolo je pri tem naglašal, da je Salvemini uničil svojo učenjaško reputacijo, ki jo je

pridobil v tujem svetu in doma, ker je v nepoznanju zgodovine in geografije mešal pojme ter zamenjaval n. pr. Korosko s Kranjsko in ker končno v protinacionalnem pomenu ni priznaval italijanskega značaja Dalmacije. Odobravala je nastop prosvetnega ministra napram Salvemini, češ da je bila s tem italijanska znanost rešena parasita. Prof. Salvemini se nahaja sedaj v Franciji ter je pred nekoliko dnevi poslal prosvetnemu ministru Gentiliju pismo, v katerem zahteva, naj se ga upokoji. Minister Gentilij je to prošnjo odklonil ter Salvemini, ki je vseučiliški profesor v Ferraci, enostavno vrnil iz službe.

VSTOP NEMČIJE V ZVEZO NARODOV

— Berlin, 3. decembra. Prijava Nemčije za vstop v Zvezo narodov se bo izvršila v zasedanju Zveze narodov meseca marca v Madridu. Kmalu na to se bo vršilo izredno zasedanje Zveze narodov, na katerem se bo definitivno rešilo vprašanje vstopa Nemčije v zvezo.

nih izlivov, poklonil nam je verno sliko društvenega življenja naplemenitejšega Slovencev. To je bistvo Prešerna.

Nazaj k Prešernovim poezijam, postani pravi klic našega vzgojeslovja, našega literarnega okusa, naših ur tihožitja s pesniki in književniki! Danes zanemarjamo tudi ostale zaslužne pisatelje in pesnike, ker smo otopeni za poezijo, ker smo vsled povojnega materializma preveč odmaknjeni od duhovnega življenja. Edino to je pravi problem Prešerna v sedanjosti, vse drugo je zloraba našega največjega klasika. Zato kličemo:

Nazaj k Prešernovim poezijam!

Likvidacija Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva

— Zagreb, 3. decembra. (Izv.) Včeraj so se sestali «legati Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva» v saborni dvorani, da razpravljajo o načinu, kako naj se izvede sklenjena likvidacija Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva brez nevarnosti za zadruge. Sestanku je predsedoval grof Miroslav Kulmer, poročal pa je dr. Mile Miskulin, odvetnik iz Gospića. Debate se je udeležil tudi radićev »sip Predavec, ki pa v svojem dnevni govornici ni razpravljaj o vprašanju likvidacije, temveč je hotel sugerirati deleg. om potobno fuzije zadrug Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva z zvezo hrvatskih seljaških zadrug. Lanes dopoldne se je vršila v saborni dvorani izredna skupščina Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva — katere je bila tudi zadnja skupščina, ker se je na njej sklenila tiha likvidacija. Ku se zdi, z druge ne bodo in mnogo škod, ker je vlada obljubila še dodatni kredit 10 milijonov v svrhu sanacije. Na skupščini so se sprejeli večinoma

predlog zastopnikov Prve hrvatske štedionice, ki je prevzela obveznosti za izvedbo likvidacije Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva.

Odstavitev tržaškega prefekta

— Milan, 3. decembra. (Izv.) Notranji minister Federzoni, ki se je mudil v Trstu, je odstavil tržaškega prefekta Moronija, ki je snoči že odpotoval iz Trsta. Kot vzrok te suspenzije se navajajo dogodki od 5. novembra, ko sta bili demolirani uradništvo in tiskarna «Edinost» ter italijanskega lista «La Sera». Minister Federzoni je ugotovil, da so bili ti dogodki povzročeni po krivdi in malomarnosti prefekta Moronija. Moroni, ki mu je bil dovoljen rok par dni za uređitev svojih zadev, je takoj odpotoval iz Trsta, ne da bi počakal na svojega naslednika. Kakor se v tukajšnjih fašistovskih krogih trdi, ima priti v Trst milanski prefekt, ki je poznan kot zelo strog človek, kateri ne bo dovolil nobenih izgrediv več. Med fašisti v Trstu vlada precejšnje razburjenje. Na komandi nacionalne milice so spustili zastavo na pol droga.

Decembarsko zasedanje Lige narodov

— Beograd, 2. decembra. (Izv.) Danes ob 17. je potoval skozi Beograd bolgarski zunanji minister Kalfov v spremstvu načelnika in več uradnikov ministrstva zunanjih zadev, ki potujejo na zasedanje Lige narodov v Ženevo. Na postaji sta pozdravila ministra šef kabineta našega zunanjega ministrstva in bolgarski poslanik Vakarevski. Naša vlada je določila za delegata na seji Lige narodov g. Milutina Jovanovića, poslanika v Bernu. Na dnevnem redu decembarskega zasedanja Lige narodov bo vprašanje finančne obnove Madžarske. Radi tega sta odpotovala včeraj popoldne tudi predsednik madžarske vlade grof Bethlen in pa minister baron Klebelsberger iz Pešte v Ženevo. V Ženevo je odpotovala tudi že grška delegacija, ki jo sestavljajo minister zunanjih del Rendis, dva višja diplomatska uradnika in grški vojni ataše v Bernu.

— Beograd, 3. decembra. (Izv.) Včeraj zjutraj sta odpotovala iz Sofije zunanji minister Kalfov in oddelni načelnik v zunanjem ministrstvu Minkov, ki sta določena od bolgarske vlade kot delegata na decembarskem zasedanju Zveze narodov. Kalfov in Minkov sta prispela včeraj popoldne v Beograd ter takoj nadaljevala svoje potovanje v Ženevo. Na beogradskem kolodvoru ju je sprejel bolgarski poslanik Vakarevski s poslanškim osebjem. Po vseh iz Aten je drška delegacija že odpotovala v Ženevo, da se udeleži zasedanja sve Zveze narodov, kjer bo padla definitivna odločitev o dogodkih na grško-bolgarski meji.

Angleško posojilo Poljski

— Varšava, 3. decembra. (Izv.) Ministrski predsednik Skrzynski, ki se je v torek udeležil podpisa locarske pogodbe, je porabil svoje bivanje v Londonu tudi za to, da izposluje v Angliji posojilo za Poljsko. Ore za znesek 200 milijonov dolarjev, s katerim naj bi se prepreči nadaljni padec vrednosti poljskega denarja. Kot jamstvo za to posojilo bi Poljska morala predvsem zastaviti svoj tobačni monopol in po vseh iz Londona so angleški finančni krogi pripravljeni dovoliti posojilo pod pogoj, ki jih je treba še podrobneje določiti. Angleži zahtevajo tudi primeren vpliv v poljski Narodni banki, ki naj bi odstopila angleškemu kapitalu 51% svojih delnic. Angleški finančni krogi so že od prejšnjega ministrskega predsednika Grabskega zahtevali odstopitev večine delnic Narodne banke, kar pa je Grabski odločno odklonil. Vest o obnovitvi pogajanj za posojilo potom ministrskega predsednika Skrzynskega je povzročila ustavitve nadaljnega padanja vrednosti poljskega zlota.

UČITELJI PROTI RADIĆU

— Gospić, 3. decembra. (Izv.) «Lički Glas» je 28. novembra prinesel vest, da je Učiteljsko društvo v Gospiću na svojem rednem običnem zboru brzojavno pozdravilo novega ministra prosvete Stepana Radića. Današnja «Riječ» pa prinaša dopis iz Gospića, ki pravi, da Radića na omenjeni skupščini sploh omenili niso, če pa bi učitelji vedeli, kakšno preganjanje bo uvel v ministrstvu prosvete, bi pač govorili o njem, toda v popolnoma drugem smislu.

SESTAVA ČEŠKOSLOVASKÉ VLADE

— Praha, 3. decembra. (Izv.) Šramkova mislija se smatra kot ponosna in se pričakuje, da bo mandat za sestavo češkoslovske vlade zopet poverjen dr. Švehlu.

FRANCOSKI DRŽAVNI PRORAČUN

— Pariz, 3. decembra. (Izv.) Finančna komisija zbornice je sprejela finančno predlogo brez izprememb.

VELIK VIHAR OB INDIJSKI OBALI

— London, 3. decembra. (Izv.) V velikem viharju ob obali angleške Indije je izgubilo življenje nad 200 oseb.

PRED PADCEM PRIMA DE RIVERE

— Pariz, 3. decembra. «Journal» poroča iz Madrida, da kralj ne bo več poveril de Riveri sestavo nove vlade, ker so vodilni krogi v vojski proti temu, da bi de Rivera še nadalje ostal na čelu vlade.

MEJA OB REKI

— Reka, 2. dec. Včeraj se je vršila zadnja seja mešane juoslovensko-italijanske komisije za aplikacijo rimskega dogovora. Podpisani so bili vsi dokumenti glede obmejne črte na prostoru južno Kastva do morja. Komisiji je predsedoval sen. Quartieri, ki je izrekel generalu Milčiču in vseh jugoslovnskih delegacij zahvalo za srčno sodelovanje. Enako je pohvalil Milčič italijansko delegacijo. Brzojavki sta bili poslani Mussoliniju in Pašiču.

Borzna poročila

LESNI TRG.
Smrekovi ali jelovi brzojavni drogi 7 do 8 m dolžine, fco. meja, za kos, 1 vag., denar 40, blago 40, zaključki 40; hrastovi plohi neobrobili, I, II. od 2.50 m naprej 90, 110, 130 mm, fco. meja, denar 1000, blago 1050; bukova drva, suha, 1 m dolž., nakl. postaja, denar 2150; bukovi hloidi 1 od 30 cm naprej in 2.50 m dolž. naprej, fco. meja, denar 350; trami, monte od 3/3 do 7/9 in 4 m naprej, fco. naklad. postaja, blago 250.

Zitni trg.
Pšenica bačka fco. vag. naklad. post. 2 vag. denar 267.50, blago 267.50, zaključki 267.50, koruza stara fco. bačka naklad. post. 1 vag. 160, 160, 160, koruza nova času prim. suha s kval. fco. vag. nakl. post. 125, koruza domača prekm. v peči suš. fco. vag. naklad. post. 180, ajda domača, fco. naklad. pt. 250, prosa dom., fco. vag. naklad. p. 1 vag. 195, 195, 195, oves fco. vag. naklad. post. 178.50, —, krompir beli fco. vag. nakl. post. 70, seno sladko stisnjeno fco. vag. 70, sli-vovka gar. 50 odst. netrosarjenja fco. vao. nakl. post. 2000.

3% dr. renta za vojno škodo 300, 320; 7% invest. pos. iz L. 1921 76½, 78; Celjska posojilnica d. d. 200, 205; Ljubljanska kreditna banka 210, —; Merkantila banka 100, 102; Prva hrvatska štedionica —; Kreditni zavod 175, 185, Slavenska banka 49, —; Strojne tovarne in livarne 123, —; Trboveljska premožopkopna družba 320, —; Nihag d. d. 34, —; Združene papirnice 120, —; Stavbena družba u. d. Ljubljana 100, 110; Sešir d. d., 120; 4½% kom. zad. dež. bke. 20, 22; 4½% zast. f. kr. dež. brk. 20, 22.

Zagrebska borza.

Dne 3. decembra. Sprejeto ob 15. Devize: Curih 10.855—10.935; Praha 166.50 do 168.50; Pariz 214.70—218.70; Newyork 56.17—56.77; London 272.79—274.79; Milan 226.50—228.90; Berlin 13.395—13.495; Dunaj 7.915—8.015; Valute: dolar 55.50—56.10; avstr. šilinig 7.95—8.05.

Efekt.

70dst. invest. posoj. 1921 76.50—77.50, 2 in polodst. drž. rente za ratnu štetu 312.80 313, 312—313, Ljubljanska kreditna 210, Centralna banka —, Hrv. eskomptna banka 119—120, Kreditna banka Zagreb 133—135, Hip. banka 65—67, Jugobanka 108—110, Prastrediona 937in pol — 942, Slavenska banka —, Eksploatacija 43—44, Drava d. d. Osijek —, Sečerana Osijek 460—470, Isis 37, Nihag 37, Gutman 380, Slaveks 155, Slavonija 44—45, Strojne tovarne —, Trboveljska 325—345, Union paromlin —, Vevče 120, Agr. 44 in pol — 45.

Inozemske borze.

Curih, 3. decembra. Borza: Beograd 9.20; Pariz 19.75; London 25.14; Newyork 519; Milan 2090; Praha 15.375; Dunaj 73.15; Trst, 3. decembra. Beograd 43.90—44; Pariz 94—94.50; London 120.30—120.40; Newyork 24.77—24.82; Praha 74.90—74; Curih 478—479; Dunaj 350—360.

ELITNI KINO MATICA

2400 Din, ki jih je plačal spediter Vlado Lokar kot todstotni poslovni davek. Ker pa se ni dalo dokazati, da bi bil obtoženi res znesek prejel, ga je sodišče oprostito.

ropa, ki se je izvršil 21. novembra blizu pivovarne «Union» nad uradnico gđc. Franjo Tanko, kateri je bila torbica z vsebino nad 2000 Din iz rok iztrgana. Ker torbice niso znali odpreti, so jo razrezali ter vrgli stran.

03 par. Nato je pobegnil v Avstrijo, od koder se je sedaj vrnil in javil oblastim. Dobil je dve leti težke ječe. Njegova tovariša pa sta bila že v decembrskem zasedanju leta 1924 obsojena pred celjsko poroto.

glašenec točno ob tej uri v telovadnici v predpisani telovadni obleki. V tečaju se predela teoretično in praktično ves sokolski telovadni sestav. Razen tega se bode predavalo o sokolski ideji, organizaciji, zgodovini telovadbe in sokolstva.

2400 Din, ki jih je plačal spediter Vlado Lokar kot todstotni poslovni davek. Ker pa se ni dalo dokazati, da bi bil obtoženi res znesek prejel, ga je sodišče oprostito.

— Sokolska župa Ljubljana. Tehnični odbor priredi od 6. do 13. decembra t. l. osrednjenjeni župni prednakični tečaj, kateri se vrši v prostorih Narodnega doma v telovadnici Ljubljanskega Sokola. Otvoritev in vpisovanje se vrši v nedeljo 6. t. m. od 8. do 9. ure predpolodne ter mora biti vsak pri-glasenec točno ob tej uri v telovadnici v predpisani telovadni obleki. V tečaju se predela teoretično in praktično vse sokolski telovadni sestav. Razen tega se bode predavalo o sokolski ideji, organi-zaciji, zgodovini telovadbe in sokolstvu.

— **Bivši carinik na Rakeku** Ivan Emorjen v Komuniji, pristopen v Boko, je služboval kot blagajnik glavne carinarne na Rakeku, a je bil zaradi raznih nerednosti odslovljen. Danes je dnevnikar v Sarajevu. — **Pred deložno sodišče** v Ljubljani je prišel valed uradne ponovbe. Obtožnica mu očita, da je dne 16. prosinca t. l. pridržal 2400 Din, ki jih je plačal spediter Vlado Lokar kot odstotni poslovni davek. Ker pa se ni dalo dokazati, da bi bil obtoženi res zmesek prejel, ga je sodišče oprostil.

Gospodarstvo

K vprašanju davčne reforme

Gospod delegat ministrstva financ nam je poslal ta-le dopis:

Cianek, ki ste ga z naslovom »K vprašanju davčne preobremenitve Slovenije« objavili v 274. številki (od 1. decembra t.l.) svojega cenjenega lista, mi daje povod, da ugotovim sledeče:

1.) Cesarska naredba z dne 28. avgusta 1916, drž. zak. št. 280, je imela v Avstriji nesporno moč zakona in je s tem svojstvom na osnovi odst. XVII. točke 1. naredbe Narodne vlade z dne 14. novembra 1918, št. 111, Ur. L. z dne 21. novembra 1918, prešla v našo zakonodajo, kakor cela vrsta drugih cesarskih naredb, ki se v vseh pravnih panogah še danes prakticirajo. Ni mi znano niti iz prakse in judikature, niti iz literature, da bi bil kdo to mnenje spodbijal.

2.) Čl. 146 začasnega finančnega zakona 1920/21 (Ur. L. z dne 25. novembra 1920) določa:

»Glede davčne odmere v Sloveniji, Istri in Dalmaciji morajo veljati tele izpremembe dosedanjih zakonitih določil: »Vojnega pribitka k dohodnini ni med izpremembami.

3.) § 1 ces. naredbe, omenjene sub 1), se doslovno glasi: »Z ozirom na izredne razmere, ki jih je povzročila vojna, se pobirajo izda davčnega leta 1916. do naslednjega (oboje podčrtaj jaz!) k direktnim davkom vojni pribitki po sledečih določbah:

Naredba torej govori o »izrednih razmerah, ki jih je povzročila vojna« in ki jih žalibog še danes vsi občutimo, posebno v državnem gospodarstvu, ne govori pa niti o »vojnih letih«, kar je tehnični terminus predpisov o davku na vojne dobičke, niti o »vojnem stanju«. Meni nič, tebi nič zamerjati te izraze, kakor jih je zamenjal pisec Vašega članka, je pravno isto tako nedopustno, kakor da je avtor jedine in zelo karakteristične besede, ki se nanašajo na časovno veljavnost naredbe, namreč »do naslednjega« enostavno prežrl.

4.) Kakor k vsem drugim davkom, je bil doslej tudi vojni pribitek k dohodnini sprejet v vsakokratni budget in sicer ne samo za Slovenijo, ampak — kar posebno poudarjam napram pt. uredništvu — tudi za Dalmacijo; glej n. pr. budget priloga 1924/25, part. 120, poz. 9., in part. 183, poz. 9. Iz česar sledi, — najmanj! — da se pobira vojni pribitek k dohodnini z odobritvijo in pod kontrolo Narodne skupščine.

5.) Baš iz te debate o novih dvajstih letih je znano, da je bil vojni pribitek k dohodnini v svrhu izenačenja proširjen tudi

na zemlje, kjer veljajo davčni zakoni bivše Madjarske.

6.) Ako določa čl. 116 Ustave, da so vse državne davščine »jednake za vse ozemlje«, je jasno, da se more danes to smatrati samo za splošni postulat, ki ga je treba še le s posebnim zakonom uresničiti, sicer mora pri različnosti dosedanjih zakonov očitno nastati kaos v davčni odmeri, in na ta zakon ravno vsi čakamo!

Morda bodo ti podatki zadostovali za g. pisca, da revidira svoje mnenje. Ako to stori, bo — mislim — bolj častno zanj, kakor je pa potrebno za delegacijo. Med gentlemani seveda!

Sprejmite, gospod glavni urednik, ponovni izraz mojega najodličnejšega spoštovanja.

V Ljubljani, dne 2. dec. 1925.

Dr. Šavnik.

—g Naš izvoz. V zunanji trgovini je bila naša država v prvem polletju 1925 na pram lanskemu letu pasivna. Samo izvoz žita se je povečal in sicer od 226,015.021 Din na 1,532,446.016 Din, v ostalih predmetih smo pa znatno nazadovali. Vrednost izvoza je znašala (v oklepaju podatki za prvo polletje 1924): zelenjave 26,923.587 (31,191.051), sadja 3,547.842 (140,633.337), olja in plodov 4,445.990 (7,218.389), sokov 5499 (2,930.968), žive živine 11,610.800 (19,793.420) komadov, mesenih izdelkov 599,664.456 (900,135.720), mesa 158,725.583 (273,741.679), mleka in jajc 339,858.997 (391,934.001), volne, dlac in perja 93,914.219 (216,893.537), izdelkov šumarstva 767 milj. 051.010 (995,184.036), kemičnih izdelkov 149,967.513 (197,051.138).

—g Znižanje pristojbine za Interurbanske pogovore. S 1. decembrom je bila uvedena za interurbanske pogovore v prvi coni, to je do 50 km, znižana pristojbina 10 Din za vsak pogovor.

—g Hmelj. 53. poročilo. Zalec, CSR 27. novembra 1925. Razpoloženje in cene zelo čvrste — cene se nagibajo v prid prodajalcem in znašajo 4700 — 4900 č. K za 50 kg.

—g Razglas. Direkcija šum v Ljubljani razpisuje prodajo izdelanega bukovega parnega lesa v približni množini 1000 plm³ pri šumski upravi v Kostanjevici. Pomudbe, spisane na tiskovine, ki se daje pri direkcijski šumi v Ljubljani in pri šumski upravi v Kostanjevici, je vložiti do 14. decembra 1925 do 11. ure dopoldne pri isti direkcijski Pomudbe morajo biti kolekovane s kolekom 100 Din ter opremljene z 10% varščino. Predmetna pojasnila daje direkcija šum v Ljubljani, Križanke, in šumska uprava v Kostanjevici.

To in ono

Konec mikada

Z zapad prihaja značilna vest, da je mikadu ali bublglavici odzvonilo. Anglija, ki se je začela zadnja leta otresati vpliva pariške mode, je spregovorila svojo odločilno besedo. Izjavila je, da odklanja moško frizuro na ženskih glavicah in s tem je bila najbrže podpisana smrtna obsodba modi kratkih las. Pariz namreč ne igra več odločilne vloge. Vsaka modna novotarija mora priti prej do veljave v Angliji, predno gre daleč po svetu. Čim jo pa Angležnje odklonijo, se tudi drugod ne obnese. Tako je tudi z bublglavico. Moda kratkih las je prišla sicer tudi v Anglijo, toda tu je doživela poraz. Udrženje londonskih damskih frizerjev, ki je za vso Anglijo merodajno, je priredilo v Folkstonu tekmo frizur za vso državo. Pravi cilj te tekme je bila končna odločitev o ženskih frizurah. Tekme se je udeležilo 87 žensk, med njimi samo 34 z ostrizanimi lasmi, dočim so imele vse druge krasne dolge lase. In kar je še bolj čudno — vse nagrade so odnesle dame z dolgimi lasmi. Mikado ni dobil nobene nagrade. To pomeni, da je modi kratkih las v Angliji že odzvonilo.

Obenem prihajajo tudi iz Pariza vesti, da kratki lasje niso več tako moderni, kakor so bili doslej. Zastopniki večjih pariških listov so posetili razne igralke, žene poslancev itd., da se pomenijo z njimi o ženskih frizurah. Večina je bila mnenja, da je mikado prehodni in pretrajan pojav. Frizerji so si izmislili to frizuro samo zato, da pridejo do mastnega zaslužka. Ostrizene lase so obdržali večinoma sami in naredili iz njih lasulje, tako da so imeli dvojni dobiček. V boljših družbah nosijo zdaj dame te lasulje. V nekaterih slučajih je mikado naravnost prepovedan. Moda predpisuje namreč dolge lase. Dame, ki so se dale ostrizati, morajo zdaj kupovati lasulje. Tako je slava mikada minila.

Desinfekcija denarja

Revija »Le Monde Médical« poroča, da se je neki Francoz pritožil ministrstvu narodnega zdravja, da je papirnati denar, s katerim imajo opraviti vsi sloji, pogosto zelo umazan. Ne gre pa samo za papirnati denar, nego tudi za novčice, ki so večinoma tudi tako umazani, da bi jih človek ne vzel v roke, če bi slučajno ne bili tako zelo potrebni. Minister narodnega zdravja je odgovoril na pritožbo s tem, da je naprosil francosko zdravniško akademijo, naj izreče svojo merodajno sodbo o nesnagi na denarju. Zdravniška akademija je izjavila, da na denarju sicer ni mnogo bakterij, vendar pa ni izključeno, da prenašamo z denarjem

nevarne bakterije. Zdravniki, ki so se pečali s tem problemom, so dali novčnice deci, ki je imela skratko in vendar niti v tem slučaju na novčnicah ni bilo bacilov skratinke. Na kovnem denarju so našli še manj bakterij in sicer zato, ker se rabi zlato in srebro deloma samo po sebi, deloma pa v obliki soli kot dezinfekcijsko sredstvo. Tudi bakreni in niklasti novčnici niso posebno dobro sredstvo za razvoj bakterij.

Tako pravijo francoski zdravniki. Njihovo mnenje nasprotuje sodbi, ki so jo izrekli o denarju ameriški zdravniki. Ameriška zdravniška Darlington in Park sta našla že leta 1915. na poednih novčnicah 200 do 70.000 bakterij. Na novejših novčnicah jih je bilo manj, na starih in bolj umazanih pa več. Omenjena zdravniška sta ugotovila, da so se bacili skratinke na novčnicah nemoteno razvijali po več mesecev. Iz tega sledi, da je površina denarja v najboljšem slučaju dobro sredstvo za uspešen razvoj bakterij. Treba je seveda priznati, da je dezinfekcija denarja zelo težka in da bi imela tudi slabe posledice za novčnice. Najmanj škodljiva bi bila dezinfekcija s pomočjo sončnih žarkov. Novčnice bi morale večkrat izpostavljati blagodejnemu vplivu sončnih žarkov. Ker pa med nami menda ni nikogar, ki bi denar sušil, je dana tudi možnost, da se potom tega vladarja sveta prenašajo nezdravljive bolezni. Posebno nevarno je jemati novčnice v usta, kar se pogosto dogaja na trgu, kjer branjeve v naglici stiskajo novčnice med zobe. Tudi šteje denarja s posiljenimi prsti je nevarno. To je menda edini slučaj, da so na dobrem tisti, ki denarja sploh nimajo.

Kaj je fetišizem

V »Reviji čeških zdravnikov« priobčuje dr. Vladimír Vondraček zanimivo razpravo o tem abnormalnem duševnem stanju in definira fetišizem kot prenos odnosno omejitve ljubezni na del obleke, telesa ali pa na kako lastnost. Ime samo izvira iz portugalskega fetiša ali iz italijanskega fetisso, kar pomeni čarovnijo. Binet deli fetišizem na maži in veliki. Mali fetišizem je po njegovem mnenju takrat, kadar je fetiš še v zvezi z osebnostjo. Na pr. nekdo je zaljubljen v majhne nožice in ljubi svojo ženo samo zato, ker ima majhno nogo. Pri velikem fetišizmu je ta zveza povsem pretrgana. Fetiš je ločen od osebe in ljubljani samo po sebi. Predmet fetišizma, torej fetiš, so lahko kot rečeno deli telesa, lastnosti, pa tudi normalni ali abnormalni duševni stanje.

Nekle posebne vrste fetišizem je zaljubljenost mladeničev okrog 20. leta v starejšo, 30—40-letno žensko. Znani pisatelj Jack

London ima v večini romanov junakinje, ki so starejše kot junaki. Fetiš so pa lahko tudi abnormalni pojavi. Krait-Ebing pripoveduje o nekem moškem, ki je ljubil samo šepasto dekleta. Tudi v literaturi najdemo vse polno fetišizma. Prikljubljeno lenoristev pogosto ni nič drugega, nego glasovni fetišizem. Od vseh delov telesa igrajo lasje in noge največkrat vlogo fetiša. Kodri ljubljenskih oseb v medijonih so na dnevnem redu. Najpopularnejši je fetišizem, ki se tiče čevljev, nazvan po francoskem pesniku Retifu de la Bretonne fetišizem. V Retifovem romanu »Monsieur Nicolas« je zbiral junak copate svojih ljubic. Historična ironija je, da je bil Goethe kot fetiš sam fetišist. O tem priča njegova korespondenca, v kateri prosi Kestnerja, naj mu pošlje Lotlin glavnik, v nekem drugem listu pa prosi gospo von Steti, naj mu pokloni svoj steknik. Še v 34. letu svoje starosti je fantaziral Goethe o finih čevljiških gospe Vulpinove in se tolažil, kako drag spomin mu bodo in kako navdušeno jih pritisne na srce.

Ur sevarale!

če ne verjame, da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih. Zato kupite eden par in preprčajte se. Dobivate pa v prodajalnah. 33-a IV

* Smrtna obsodba v štirih minutah. V Manchesteru so dosegli sodni rekord. S. Johnson, 29 let star, je bil obtožen umora. Po predpisanim sodnim postopanju ga je sodnik vprašal, ali se prizna krivega, ali se bo branil. Obtoženec je odgovoril: Jaz sem kriv. Sodnik: Ali veste, da boste s to svojo izjavo tako obsojeni brez vsake olajšave? Obtoženec: To dobro vem. Sodnik: Ali je res, da ste odklonili branitelja? Obtoženec: Res. Sodnik: Ali nimate ničesar reči proti temu, da se razglasi proti vam smrtna obsodba? Johnson: Nič. Sodnik se je pokrkl in izrekel nad obtoženim Johnsonom smrtno obsodbo. Vse to je trajalo štiri minute.

* Letalo proti upornikom. »Paris Koire« priobčuje naperjeno proti moralizirajočim komentarem angleškega tiska k zadnjim dogodbam v Siriji poročilo angleškega uradnega lista »Gazette of London« o operacijah angleških letalcev na severovzhodni meji Indije. Po tem poročilu je 26 letal s 47 oficirji in 214 možmi 54 dni metalo bombe na domače upornike in požgalo dve vasi. To predstavlja po svetovni vojni največji letalski bombardement.

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservat za Opalograph dobite edino le pri L. Baraga, Selenburgova ulica št. 6. Telefon št. 980

Miklavž že dobro ve,

da se dobi najboljša koristna darila po zelo zmernih cenah le v modni trgovini

Peter Sterk, Ljubljana, Stari trg 18

Pull-overs - Garçons-blouse - (Babi) Tualka volnene in svilene jope, telovniki, nogavice, rokavice, perilo za gospode, dame in otroke, torbice, listnice itd. itd.

Ako potrebujete sveže ali suhe vence, šopke in aranžmaje, pokličite telefonsko številko

341

cvetličarna KORSIKA

Aleksandrova cesta

Naročila se pošiljajo na dom

4732

Jedilnica

dobra ohranjena, iz trdega lesa, se zaradi selitve proda. Ponudbe na upravo lista pod »Jedilnica 4750«.

Ključavničar

mlad, močan, išče stalno službo pri boljšem podjetju. — Ponudbe pod »Ključavničar 4687« na upravo »Slov. Narodas«.

Stanovanje

sobe s kuhinjo išče miren zakonski par brez otrok. — Ponudbe pod »Stanovanje/4732« na upravo »Slov. Narodas«.

Kot družabnik

s kapitalom Din 30.000 vstopim v dobro idočo trgovino. — Ponudbe na upravo lista pod »Kapi-tal/4748«.

Kupujem starine:

tabernaklje, sekretarje, garniture, lestence iz lesa, porcelan, stekla itd. po ljubiteljskih cenah. — Dopise s popisom in cenami: Julij pl. Hueb-mershofen, Silbernagl, Zagreb, Ilica 131 a. 4747

Stanovanje

1—2 sob. s kuhinjo išče miren zakonski par v mestu ali bližnji okolici. Dopise na upravo lista pod »Mesto ali okolica 4749«.

Trgovec

zmogel slov. in nemškega jezika — išče službo potnika, poslovođe ali kaj drugega primernega. — Cenj. dopise pod »Vestien/4734« na upravo »Slov. Narodas«.

Za Miklavža

kupite snežne čevlje pri tvrdki M. TREBAR, Ljubljana

Sv. Petra cesta 6

4740

Znano je, da se najbolje kupi »PRI NIZKI CENI«

Ignac Žargi

Ljubljana, Sv. Petra cesta 3

nudi cenj. odjemalcem veliko izbiro raznega perila in rokavic, nogavic, Dalje velika izbira damskih moških in otroških zimskih potrebščin ter raznih površnih jopic, jumperjev, otroških oblek, jopic itd. — Kupi se najbolje po priznanih nizkih cenah za Miklavža in božična darila.

Znižane cene.

4739

Usak hoče ob Miklavžu in Božiču

napraviti svojim s primernim darilom veselje in to je le mogoče, če iste kupi pri tvrdki

Josip Petelin, Ljubljana,

ki ima veliko zalogo žepnih robcev, rokavic, nogavic, pleten ne, srajce za gospode, toaletne potrebščine, samovce, angličke žifone, fine klote, vezene, čipke, torbice, nahrbtnike, palice in še veliko, veliko drugih lepih in potrebnih stvari po znatno znižani cenah.

Na veliko in malo!

Na veliko in malo!

Elegantne dame ne uporabljajo drugih tkanin nego

Les Tissus A.G.B

4742

ki so praktične in okusne. Zahtevajte jih torej v vseh trgovinah.

Prodaja samo trgovcem:

ZAGREB, JELAČEVI TRG 20/III. TELEFON 6—99.

„RIBA“ nova specijalna trgovina samo za ribe in ribe konzerve

Ljubljana, Gradsko (polec Schumijs)

Otvoritev v petek 4. decembra t. l.

Pridite in prepričajte se sami! Cene nižje kot na vseh drugih tržiščih.

Ribe iz lastnih voda. Kvaliteta najprvovrstnejša. Vsak dan sveže morske in žive sladkovodne ribe vseh vrst. Na željo se redno dostavlja na dom in pošilja promptno na deželo vsako množino.

4707